International Online Journal of Educational Sciences, 2013, 5 (2), 381-392

iojes
www.iojes.net

International Online Journal of Educational Sciences

ISSN: 1309-2707

The Latest State of the First Grade of Elementary School Textbooks

Sema Altun Yalçin[1] and Sinan Yalçin[2]

[1] *Erzincan University, Faculty of Education, Turkey;* [2] *Atatürk University, Educatıonal Science Institute, Turkey*

ARTICLE INFO

Article History:
Received 03.05.2012
Received in revised form 21.07.2012
Accepted 04.11.2012
Available online 05.08.2013

ABSTRACT

Elementary education course books have been distributed free of charge by the Ministry of Education since 2005/2006 academic year. These course books are revised every year and prepared again with minor corrections. In this research, teachers were asked about their viewpoints on the final states of the course books that are revised and renewed every year. Thus, course books prepared according to the new teaching program were analyzed, aiming that the deficiencies in the books would be detected and so it would be found out how to apply the program more effectively and efficiently. Additionally, it was tried to find answers to the questions of the latest state of the books and to what extend the books would be compensating for the needs. Looking at the results of the research in general, we can conclude that elementary school teachers are mostly satisfied with the changes made in the books but teachers are not satisfied for example length of texts. And this indicates that the reviews and changes made in the books are not sufficient although they are suitable to their goals. So the reviews and changes made in the books are not sufficient although they are suitable to their goals. Beside that available teacher guidance books are insufficient in satisfying the teachers' needs. In order to apply the program more effectively and efficiently, the teaching methods in the books should be diversified, the number of activities and their contents should be revised and the questions prepared in accordance with various goals should be reviewed.

© 2013 IOJES. All rights reserved

Keywords:
Elementary education, textbook, teacher's guide book, student workbook, classroom teacher

Extended Summary

Purpose

Elementary education course books have been distributed free of charge by the Ministry of Education since 2005/2006 academic year. These course books are revised every year and prepared again with minor corrections. In this research, teachers were asked about their viewpoints on the final states of the course books that are revised and renewed every year. Thus, course books prepared according to the new teaching program were analyzed, aiming that the deficiencies in the books would be detected and so it would be found out how to apply the program more effectively and efficiently. Additionally, it was tried to find answers to the questions of the latest state of the books and to what extend the books would be compensating for the needs.

Method

The research was made as a study with descriptive characteristics. Descriptive research method aims at explaining the interactions between situations by taking the relationships between the present situation and

[1] Corresponding author's address: Erzincan University, Faculty of Educatin, Turkey
Telephone: 05058445975
Fax: 04462145265
e-mail: saltun_11@hotmail.com

© 2013 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

previous events and conditions into consideration. The most commonly used data collection methods in descriptive researches are survey and interview. For Kaptan (1998), in researches done with descriptive method, the aim is to find answers to questions such as "What is the situation?", "Where are we?", "What do we want to do?", "Where and which direction should we go?" with regard to the data of that time.

As a tool, a survey which was developed by Halat (2007) was employed. This survey consisting of twenty-five questions aimed at revealing elementary school teachers' thoughts about course books, guide books and work books. The teachers participated in the research voluntarily. The data collected with the research which was contributed by a hundred elementary school teachers in total was analyzed with the help of a packet program.

Results

Looking at the results of this research, it can be said that the activities mentioned in the books were related to daily life; they had the intention of revealing the students' abilities and they were good at directing students to individual studies. Moreover, it was found out that the activities were considered to be more than necessary in number by the teachers. It was noticed that the excess of the activities in numbers would make the students feel distressed.

It could be said that visuality of the course books and work books were considered to be attractive by the students; that these visualities increased their attention levels; and that the pictures, tables and graphics inside the books were related to the subject and the questions and were enough in numbers. It was noticed that the teachers believed the books would be prepared according to the students' intellectual processes and their developmental characteristics. It was detected that the teachers were thinking there were very hard and very simple questions among the preparation and practice questions. Besides, it was found out that that teachers believed the preparation questions in the books were very hard for the students whereas the practice questions were found to be very easy by the students. It was also noticed that the teachers would believe the language used while teaching the knowledge inside the books to students was suitable for the students' levels, clear and understandable. It was realized that the teachers were also thinking important parts could not be clarified since some pages would involve too much knowledge and sometimes the texts were too long and boring.

Discussion

According to the data collected, we can conclude that elementary school teachers are mostly satisfied with the changes made in the books but it is also thought that the existence of many situations and problems that need to be revised more, corrected, reviewed and researched remain.

Conclusion

Looking at the results of the research in general, work books and teachers' books are efficient and sufficient in terms of visuality. The books are prepared according to the students' intellectual processes and developmental characteristics. It has been noticed that some questions included in the books are thought to be very easy or very hard. It is known that very simple and very hard questions are necessary for the students' learning processes but their numbers should be detected and corrections should be made in order to avoid the overbalance. It has been realized that some pages of the books have too much knowledge, and so significant parts cannot be seen by the students, and the texts are frequently long and boring. It is necessary to find out the condensed pages and necessary simplifications should be applied. The number of the activities is too many for the teachers. This situation should be studied in more detail, and the number of the activities can be reduced if necessary so that the situations such as boredom of the students, unnecessary repeating, waste of time, loss of interest due to an overbalance of the number of the activities can be removed. Thus, a state of boredom of the students that can be caused by an overload of activities can be prevented.

In order to apply the program more effectively and efficiently, the teaching methods in the books should be diversified, the number of activities and their contents should be revised and the questions prepared in accordance with various goals should be reviewed. The teachers use other books in addition to the guidance books. This situation shows that available teacher guidance books are insufficient in satisfying the teachers' needs. And this indicates that the reviews and changes made in the books are not sufficient although they are suitable to their goals. In order to solve this problem, it is thought that it is necessary to take the results of the studies in which books and new teaching programs are analyzed into consideration in the processes of revising and evaluating the books that are being prepared. Also, it would be much more suitable and productive to be benefited from the viewpoints of the teachers working in various geographical places and applying the books and new teaching programs one-to-one.

İlköğretim Birinci Kademe Ders Kitaplarının Son Durumu

Sema Altun Yalçın[1]ve Sinan Yalçın[2]

[1] Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye; [2]Atatürk Üniversitesi, Türkiye

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihçesi:
Alındı 03.05.2012
Düzeltilmiş hali alındı 21.07.2012
Kabul edildi 04.11.2012
Çevrimiçi yayınlandı 05.08.2013

ÖZET

İlköğretim ders kitapları 2005/2006 öğretim yılından itibaren öğrencilere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Bu ders kitapları her sene tekrar gözden geçirilerek ve ufak tefek de olsa düzeltmeler yapılarak yeniden hazırlanmaktadır. Araştırmada, her sene gözden geçirilen ve yenilenen ders kitaplarının son durumları hakkında öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Böylece yeni öğretim programına uygun olarak hazırlanmış olan ders kitapları incelenerek, ders kitaplarında ki eksikliklerin belirlenmesi ve bu sayede programın nasıl daha etkili ve verimli bir biçimde uygulanabileceğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte kitapların geldiği son durum ve ihtiyaçlara ne düzeyde cevap verebildiği sorularına da yanıt aranmıştır. Araştırmanın sonucunda, sınıf öğretmenlerinin ders kitaplarında yapılan değişikliklerden büyük ölçüde memnun olmalarına rağmen metinlerin uzunluğu gibi bazı hususlardan ise memnun olmadıkları tespit edilmiştir. Yani kitaplarda yapılan düzeltme ve değişikliklerin amacına uygun olmasına rağmen yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen kılavuz kitaplarının öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz oldukları da saptanmıştır. Programın daha etkili ve verimli bir biçimde uygulanması için, kitaplardaki öğretim yöntemlerinin çeşitlendirilmesi, etkinliklerin sayısının ve içeriğinin tekrar gözden geçirilmesi ve çeşitli amaçlar doğrultusunda hazırlanmış olan soruların üzerinde tekrar düşünülmesi gerekmektedir.

© 2013 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:
İlköğretim, ders kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı, sınıf öğretmeni

Giriş

Kitap, insanların fikir, kültür, sanat ve iş alanlarında ürettiklerini kuşaklara tanıtan ve aktaran bir yazılı metindir. Kitap tanıtım ve birikim demektir. Kitap, insanların yaşadıkları tecrübelerden elde ettikleri bilgi ve birikimlerini insanların hizmetine sunma aracıdır. Kitaplar sayesinde insanlar geçmiş ile ilgili bir takım bilgilere sahip olurken, geleceğe dair bir takım hedefler de kazanmış olurlar.

Ders kitabı ise; o derse ait olan bilgileri öğrencilerin okuyarak, araştırarak, sorgulayarak kendi kendilerine öğrenme sürecini gerçekleştirmelerini ve bilgileri sıralı, doğru bir şekilde öğrenmelerini sağlayan, öğretim programlarına uygun şekilde ve özel bir maksat ile hazırlanmış olan yazılı metinler bütünüdür. Toprak (1993:15) ders kitaplarını şu şekilde tanımlamıştır: "Ders kitapları, eğitim programlarında belirlenen amaçlar doğrultusunda; öğretim programlarındaki derslerin içeriği ile ilgili bilgileri öğrencilere sunan, pekiştirme, sınava hazırlama ve öğrenme hızlarına uygun çalışma olanağı sağlayan kullanışlı bir öğretim materyalidir. " Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği'nde ders kitabı, "her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, öğrenim amacı ile kullanılan basılı eser" olarak tanımlanmıştır.

1900'lü yıllardan beri eğitim sorunlarının ele alındığı ortamlarda ilk akla gelen mesele, "ders kitapları" olmuştur. Ders kitapları eğitim programlarının temel unsurlarından biridir. Eğitim programı ile öğrenci arasındaki köprünün en önemli ayağıdır. Ders kitapları, öğrencilere eğitim programları ile ilgili etkinliklerde üzerinde çalıştıkları konularda bilgi sağlayan, belirli ipuçları veren ve onları hedefler doğrultusunda geçerli davranışlar kazanmak üzere inceleme ve araştırma yapmaya yönelten bir ortam ve öğretme-öğrenme

[2] Sorumlu yazarın adresi: Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Telefon: 05058445975
Faks: 04462145265
e-posta: saltun_11@hotmail.com

© 2013 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

süreçlerinin öğelerinden biridir (Arseven, 2003; Şahin, 2009). Ders kitapları öğrenciler için bilgi rehberi konumundadır.

Eğitim süreci içerisinde bilgi elde etme ve elde edilen bilgilerden yeni bilgi üretme de ders kitapları birincil yardımcı kaynaklardır. Öğrenciye yol göstererek öğrencinin bilgilenme sürecine katkı sağlar (Uzunöz vd., 2010). Eğitim uzmanları, ders kitaplarını bilgilerin öğrencilere iletilmesinde en iyi kaynak ve birincil materyal olarak görmektedirler (Gökkaya, 2003; Şahin, 2008). Ders kitapları bilgilerin öğrencilere aktarılmasında, kendi kendine öğrenme sürecinin gerçekleşmesinde önemli bir araçtır. Ders kitaplarının kullanılmasının ilk nedeni eğitim programıdır. Eğitim programlarında bilgilerin öğretiliş şekli ve sırası açıkça belirtilmektedir. Eğitim programındaki amaçlar, içerik, etkinlikler ve değerlendirme özelliklerine uygun bilgiler sırasıyla yer almaktadır. İkinci neden, bir öğretim aracı olarak kitabın kullanılmasıdır. Ders kitabı öğrencilerin seviyelerine uygun olarak algılayabilecekleri ve anlamlandırabilecekleri düzeydeki bilgileri öğretmede bir araçtır. Pek çok öğretmenin bir ders kitabı seçmesinin ve kullanmasının üçüncü nedeni rahatlığıdır. Ders kitapları sayesinde öğretmenler bilgilerin nasıl ve ne şekilde, hangi yöntemlerle öğretileceğini öğrenirler. Ders kitapları öğretmenlere öğretme sürecinde kolaylıklar sunmaktadır. Öğrenciler tarafından takip edilmesi kolaydır, bilgilerin öğretiliş şekli ve sırası açıktır, hangi bilginin ne tür yöntemler ile sunulacağı belirgindir. Başka bir neden de öğrenci değerlendirmesinin amaçlanmasıdır (Arseven, 2003; Şahin, 2009). Sınıf içinde kullanılması önerilen çeşitli geleneksel ve modern araç-gereçler olmakla birlikte yapılan araştırmalar günümüzde de ders kitabının sınıf içindeki yerinin çok önemli olduğunu, öğretmenlerin birçok etkinliği kitapla başlatıp kitapla sürdürdüğünü göstermektedir (Ceyhan ve Yiğit, 2004).

Ders kitapları öğretim sürecinde öğretmenlerin birikimlerini daha iyi kullanmasına, sunacağı bilgileri daha düzenli ve sistematik bir şekilde sunmasına, öğrencinin de öğretmenin anlattıklarını istediği zaman, istediği yerde ve istediği tempoda tekrar etmesine imkân veren temel materyallerdir. İyi hazırlanmış bir ders kitabı, hem öğretmenlere hem de öğrencilere büyük yarar sağlar, eğitim ve öğrenme etkinliklerinde onlara kılavuzluk eder. Hazırlanışlarında ve düzenlenmelerindeki sürekli denetimlilik özelliği, olgunlaşma ve geliştirilme yolunda geçirdikleri süreçlerin çok sayıda olması, titiz ve özenli çalışma gerektirici nitelikleri yönünden emek ve işlevsel değeri yüksek, kalıcı birer ürün olma özelliğini taşırlar (Güçlü, 2001; Topses, 2001). Öte yandan ders kitaplarının diğer eğitim araç-gereçlerine göre daha ekonomik olmaları, öğrenmeyi bireyselleştirmeleri, öğretimi yapısallaştırmaları, diğer pek çok öğretim aracıyla birlikte ve aynı anda kullanılabilmeleri, pek çok bilgiyi belli bir düzen içerisinde sunmaları vb. avantajları da eğitim öğretim Tertemiz vd., 2004etkinliklerinde yoğun olarak tercih edilmelerini sağlamaktadır. Öğretmeni ve ailesi dışında öğrencinin gerektiğinde her an başvurabileceği en yakın kaynağı, ona rehberlik edecek ders kitabıdır (Şahin, 1998).

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde en fazla kullanılan ders aracı olan ders kitapları, öğretmenler tarafından öğretim programları dikkate alınmaksızın adeta ideal bir rehber olarak algılanan eğitim araçlarından birini teşkil etmektedir (Gümüş, 2004; Kızılçaoğlu, 2003; Önal ve Kaya, 2006) ve Türkiye'de ders kitapları, en temel bilgi kaynağı olarak kullanılmaya devam etmektedir (Kaya, 2002;). Öğrenciler evde ve okulda derse hazırlık yapıyorlarken en çok ders kitabından yararlanmaktadırlar. Nitekim Tor'un (2004) Türkiye'de yaptığı bir çalışmaya göre, ilköğretim öğrencilerinin ödevlerini yaparken yararlandıkları kaynaklar arasında ilk sırayı ders kitapları almaktadır.

Öğretim materyallerinin seçimi hem öğrenme süreci için, hem de öğretim programları açısından önemlidir. Öğretim araçlarının öğretim programları doğrultusunda seçimi öğretimin hedeflerinin gerçekleşmesinde önemli bir etkendir. Öğretmenler, öğretim sürecini planlarken programa en uygun öğretim araçlarını seçmeye çalışırlar. Bunun için en uygun öğretim strateji, yöntem ve tekniğini seçmeleri gerekir. Ayrıca, eğitim- öğretim aracının amaca uygun olması, kolay temin edilebilirliği, zaman ve maliyet açısından tasarruflu oluşu aranması gereken en önemli özelliklerdendir.

Ülkemizde ders kitapları konusu geçmişten günümüze sürekli olarak güncelliğini korumuştur. Ders kitapları nasıl olmalıdır? Öğretimde yeri ve önemi nedir? Nasıl seçilmelidir? gibi sorular millî eğitim şûralarında, parti ve hükümet programlarında, kalkınma planlarında ele alınmış ve bu konuda çeşitli yönetmelikler çıkarılmıştır. Kılıç ve Seven (2002) 'e göre ders kitaplarının seçilmesi için hazırlanacak ölçeklerde aşağıdaki ölçütlere bakılmalıdır:

1. Programa Uygunluk

2. Bilimsel içerik

3. Dil ve Anlatım

4. Görsel Düzen

5. Fiziksel Yapı

6. Kitaptaki Bölümler

7. Yardımcı Materyaller

Ülkemizde ders kitaplarının hazırlanması ile ilgili yönergenin Millî Eğitim Bakanlığınca son yıllarda sık sık değiştirildiği ya da geliştirildiği görülmektedir. 29.05.1995 tarih ve 22297 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği"nin adı 17.03.2004 tarih ve 2504 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmelikle "Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği" olarak değiştirilmiştir. Daha sonra Ekim 2006 tarihinde 2589 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanarak yürürlüğe giren "Ders Kitapları İle Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge" ise, Haziran 2007 tarihinde 2597 Sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan ve bu çalışmada da kitapların değerlendirilmesiyle ilgili kriterlerin belirlenmesinde yararlanılan, "Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge"nin yayınlanmasıyla birlikte yürürlükten kaldırılmıştır.

Yeni öğretim programlarının uygulamaya konması ile birlikte ders kitapları da bu yeni programlara uygun olarak hazırlanmıştır. Yapılandırmacı yaklaşımı esas alarak hazırlanan ders kitapları öğrencileri yapılandırmacı eğitime doğru yönlendirmeyi hedeflemektedir. Yakın zamana kadar ders kitapları tek düzelik gösterirken, günümüzde dünyadaki çeşitliliği yansıtmaya özen göstermeye başlamışlardır. Yeni ders kitaplarında yaşayarak öğrenme, öğrenmeyi öğrenme, bilgiden bilgi üretme gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır. Son zamanlara kadar çocuk oyunlarına hemen hiç yer verilmezken bugünkü ders kitaplarında canlandırmaya, yaşayarak ve yaparak öğrenmeye daha fazla önem verilir olmuştur (Baştürk, 2005).

Özellikle 2004-2005 eğitim yılında pilot uygulaması yapılan ve 2005-2006 eğitim yılında uygulamaya giren yeni eğitim programlarının ders kitaplarında nasıl bir değişime yol açacağını, programların vizyonuna yönelik ders kitaplarının seçilip seçilmediğini içeren sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır. Yapılan araştırmalar genellikle yeni eğitim programlarının değerlendirilmesi ile sınırlı kalmıştır. Hâlbuki yeni müfredat programının başarılı olabilmesini sağlayabilecek en önemli araçlardan biri ders kitaplarıdır. Yeni eğitim programlarının ancak onu destekleyecek olan eğitim ortamları ve eğitim araçları ile mümkün olacağı düşünülmektedir (Küçükahmet, 2001). Yapılan bazı çalışmalarda öğretmenlerin kitapların bazı hususlarda eksikliklerinin olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Örneğin öğretmenler kitaplarda yer alan metin ve şiirlerin çok uzun olduğundan yakınmaktalar (Şahin, 2008), görsel öğelerin sayısının biraz daha artırılması gerektiğini düşünmekteler (Çakır, 2009; Karakelleoğlu, 2007). Öğretmenler derslerin içeriğinde öğrenci seviyesinin üzerinde kavramlar bulunmakta olduğunu (Yapıcı ve Demirdelen, 2007) ve ayrıca kitaplarda ki şekil, grafik ve tabloların da öğrenci seviyesine uygun olmadığını belirtmekteler (Özsoy, 2007). Öğretmenler, kitaplar da eğlendirici oyun ve etkinliklere yer verilmesinin ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirici nitelikteki sorulara yer verilmesinin gerektiğini düşünmekteler (Çakır 2009).

Bununla birlikte Aydoğanlı (2006) tarafından yapılan çalışma da, kitaplardaki, resim, şekil, tablo, vb. öğelerin öğrencilerin konuları anlamalarında etkili olmadıkları belirtilmiştir. Yani görsel öğelerin etkili bir biçimde kullanılmadıkları düşünülmektedir (Atmaca, 2006). Kayıkçı (2006) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda ders kitaplarının görsel tasarım ilkelerinin bütününün dikkate alınmadan hazırlandığı tespit edilmiştir. Kulantaş (2007) tarafından yapılan çalışma da ise; ders kitabının, öğrenci çalışma kitabının ve öğretmen kılavuz kitabının içerik; fiziksel ve görsel özellikler; dil ve anlatım boyutları açısından eksikliklerin bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Aslan'ın (2005) yaptığı araştırmada da ders kitaplarının en önemli sorunlarından birinin uygulama yetersizliği olduğu ifade edilmektedir ve en fazla kullanılan yöntemin düz anlatım olduğu, farklı yöntem ve tekniklerin yeterince kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2005) tarafından yapılan çalışma da ise; metinlerin yeteri kadar öğrenmeyi kolaylaştırıcı, öğrencinin öğrenme, algılama düzeyine uygun resim ve fotoğraflarla desteklenilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Küçüközer ve Bostan'ın (2007) yaptığı çalışmada da kitaplarda ki içeriğin yapılandırmacı

yaklaşıma uygunluğu araştırılmış ve kitabın öğretim yaklaşımı açısından yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmenler ders kitabındaki bilgileri eksik görmektedirler ve yardımcı bir kaynağa ihtiyaç duymaktadırlar (Ulu Kalın, 2007; Yapıcı ve Demirdelen, 2007). Öğretmenler kitaplardaki bazı kazanım ve etkinliklerin öğrencilerin bilişsel düzeylerine uygun olmadığını düşünmektedirler (Yapıcı ve Demirdelen, 2007). Çünkü ilköğretim öğrencisi henüz somut işlemler döneminde iken, söz konusu etkinlikler soyut düşünme becerisi gerektirmektedir. Bu da etkinliğin gerçekleşmesini zorlaştırıyor olabilir (Yapıcı ve Yapıcı, 2005; Yapıcı ve Demirdelen, 2007).

Yeni programa ilişkin uyum süreci devam etmektedir. Öğretmenler eski alışkanlıklarını sürdürmektedirler. Öğretmenler yeni programı yeterince tanımamaktadırlar ve yeni programa uyum sağlamakta güçlük çekmektedirler. Çünkü programın etkinlik temelli olması ve mevcut öğretmenlerimizin bugüne kadar etkinlikler açısından deneyimsiz oluşları etkinlikleri yaptırmakta sorun yaşamalarına sebep olmaktadır (Yapıcı ve Demirdelen, 2007). Fakat artık yeni programa uyum için ihtiyaç duyulan gerekli adaptasyon sürecinin sonlandığı ve öğretmenlerin yeni programdaki eksiklikleri daha iyi tespit edebilecek duruma geldikleri düşünülmektedir.

Ayrıca yeni eğitim programlarının ancak onu destekleyecek olan eğitim ortamları ve eğitim araçları ile mümkün olacağı çok iyi bilinmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak araştırma da, yeni uygulanan öğretim programına uygun hazırlanan ders kitaplarının incelenerek, ders kitaplarındaki eksikliklerin belirlenmesi ve böylece programın nasıl daha etkili ve verimli bir biçimde uygulanabileceğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca daha önceki çalışmalarda tespit edilen kitaplardaki eksikliklerin ne kadar giderilebildiği de böylece araştırılacaktır.

Yöntem

Araştırma betimsel nitelikte bir çalışma olarak yapılmıştır. Betimsel araştırma yöntemi hali hazırdaki durumun, daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır. Betimsel araştırmalarında en çok kullanılan veri toplama teknikleri anket ve görüşme teknikleridir. Kaptan'a göre (1998) betimsel yöntemle yürütülen araştırmalarda "durum nedir?", "neredeyiz?", "ne yapmak istiyoruz?", "nereye, hangi yöne gitmeliyiz?" gibi sorulara o güne ait verilere dayanarak cevap bulmak amaçlanır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak Halat (2007) tarafından geliştirilmiş olan anket kullanılmıştır. 30 maddeden oluşan anketin 25 maddesi kullanılmıştır. Diğer 5 madde öğretmen görüşlerine yönelik olmadığı için kullanılmamıştır. Bu çalışma ilköğretim öğretmenlerinin ders kitapları, kılavuz kitapları ve çalışma kitapları hakkında ki düşüncelerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Çalışmada veriler Bayburt il merkezinde görev yapmakta olan ilköğretim birinci kademe öğretmenlerinin katılımıyla toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin 54'ü bayan öğretmen olup, 46'sı erkek öğretmendir. Bununla birlikte çalışmaya katılan öğretmenlerin 13 tanesi 0-5 yıllık, 42 tanesi 5-10 yıllık, 35 tanesi 10-15 yıllık ve 10 tanesi ise 15-üzeri yıllık kıdeme sahiptirler. Öğretmenlerin %73 'ü eğitim fakültesi, % 22'si fen edebiyat fakültesi ve % 5'i diğer fakültelerden mezun bulunmaktadır. Araştırmaya öğretmenler gönüllülük esasına göre katılmışlardır. Toplam 100 ilköğretim öğretmeninin katıldığı araştırmadan elde edilen veriler bir paket program yardımı ile analiz edilmiştir.

Veri Analizi

Ankette yer alan maddeler için verilen yanıtlar "Tamamen katılıyorum=4", "Katılıyorum=3", "Kısmen Katılıyorum=2", "Katılmıyorum=1" şeklinde puanlanmıştır. Ölçeğin aralık genişliğinin "dizi genişliği/yapılacak grup sayısı" şeklinde hesaplanmasından dolayı (Halat, 2007), araştırmada elde edilen bulguların değerlendirilmesinde esas alınan aritmetik ortalama aralıkları; (1,00-1,75)- katılmıyorlar, (1,76-2,51)-kısmen katılıyorlar, (2,52-3,25)- katılıyorlar ve (3,26-4,00)- tamamen katılıyorlar, şeklinde yorumlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Tablo. 1. Öğretmenlerin ankete vermiş oldukları cevapların ortalama ve standart sapmaları

	Maddeler	X	Ss
1.	Kitaplardaki etkinlikler günlük yaşantı ile ilişkilendirilmiştir.	3.63	.895
2.	Kitaplardaki etkinlikler çocukları daha çok bireysel çalışmaya yönlendirmektedir.	3.23	1.01
3.	Etkinliklerin çok fazla olması öğrencileri sıkmaktadır.	3.22	1.19
4.	Öğrenciler ders ve çalışma kitaplarını görsellik açısından çekici bulmaktadırlar.	3.45	.880
5.	Kitaplardaki resimler, tablolar ve grafikler konu ve sorularla ilişkilidir.	3.78	.785
6	Kitaplardaki hazırlık sorularında öğrenciler çok zorlanmaktadırlar.	2.78	1.05
7	Kitaplardaki alıştırma soruları öğrencilere çok kolay gelmektedir.	2.70	.979
8	Kitaplardaki bilgiler çocuğun seviyesine uygun olarak hazırlanmıştır.	3.29	1.09
9	Programdaki kitapları yetersiz bulduğumdan dolayı başka kaynaklardan faydalanıyorum.	3.65	1.25
10	Kitaplarda kullanılan dil öğrencilerin seviyesine uygun, açık ve anlaşılır.	3.48	1.01
11	Öğrenciler çalışma kitaplarını etkili bir biçimde kullanmaktadırlar.	3.17	1.08
12	Konu içerikleri amaçlanan hedeflere uygunluk göstermektedir.	3.59	.877
13	Kitaplarda kullanılan örnekler, resimler vs. çocuğun derse karşı olan ilgisini artırıyor.	3.42	1.00
14	Sayfalar çok bilgi yüklü olduğu için önemli noktalar görülememektedir.	2.59	1.03
15	Ders kitaplarındaki metinler uzun ve sıkıcı değiller.	2.84	1.17
16	Ders kitapları bireyin gelişim özelliklerine göre hazırlanmışlardır.	3.40	.968
17	Ders kitaplarında öğrencilerin eleştirel düşünmelerini geliştiren çalışmalar bulunmaktadır.	3.97	4.04
18	Ders kitapları görsel öğeler açısından yeterlidirler.	3.84	4.19
19	Ders kitapları öğrencilerin zihinsel süreçlerine uygun olarak hazırlanmıştır.	3.51	.846
20	Kitaplardaki etkinlikler öğrenci yeteneklerini ortaya çıkarmaya yöneliktir.	3.54	.833
21	Ders kitaplarında metinler görsel imgeler ile desteklenmektedir.	3.69	.826
22	Öğretmen kılavuz kitabı çok iyi hazırlanmıştır.	3.43	1.08
23	Öğretmen kılavuz kitapları öğretmenin yükünü hafifletecek niteliktedir.	3.74	1.01
24	Öğretmen kılavuz kitapları gerçekleştirilebilir davranışlara yönelik olarak hazırlanmışlardır.	3.57	.977
25	Öğretmen kılavuz kitabı öğretim yöntemimi önemli ölçüde şekillenmektedir.	3.80	.942

Tablo 1. incelendiğinde; öğretmenlerin, kitaplardaki etkinliklerin günlük yaşantı ile ilişkilendirildiği, öğrenci yeteneklerini ortaya çıkarmaya ve eleştirel düşünmelerini geliştirmeye yönelik olduğu düşüncesine tamamen katıldıkları (3.63; 3.54; 3.97), bu etkinliklerin çocukları bireysel çalışmaya yönlendirmesi konusuna ise kısmen katıldıkları gözlenmektedir (3.23). Bununla birlikte öğretmenler etkinliklerin sayısının çok olduğunu düşünmekte ve bu durumun öğrencileri sıktığını belirtmektedirler (3.22). Öğretmenlerin ders ve

çalışma kitaplarındaki görselliğin, öğrenciler tarafından çekici bulunduğuna (3.45), kitaplardaki örneklerin ve resimlerin öğrencilerin dikkatini artırdığına (3.42), kitaplardaki resimlerin, tabloların ve grafiklerin konu ve sorularla ilişkili olduğuna (3.78) ve kullanılan görsel öğelerin sayı olarak yeterli olduğuna tamamen katıldıkları saptanmıştır (3.84). Öğretmenler kitaplardaki hazırlık sorularında öğrencilerin çok zorlandığı ve alıştırma sorularının ise öğrencilere çok kolay geldiği konusuna kısmen katılmaktadırlar (2.78; 2.70). Kitaptaki bilgilerin öğrencilerin seviyesine uygunluğu (3.29) ve bu bilgilerin öğrencilere aktarımı esnasında kullanılan dilin öğrencilerin seviyesine uygun, açık ve anlaşılır olduğuna (3.48) tamamen katıldıkları söylenebilir. Bununla birlikte sayfaların çok bilgi yüklü olduğu için önemli noktaların görülemediğine ve ders kitaplarındaki metinlerin uzun ve sıkıcı olmadığına kısmen katılmaktadırlar (2.59; 2.84). Ayrıca ilköğretim öğrencileri için çok önemli olan görsel öğelerin metinleri desteklemek amacıyla kullanıldığına tamamen katılmaktadırlar (3.69). Öğretmenler konu içeriklerinin amaçlanan hedeflere uygunluk gösterdiğine tamamen katılmaktadırlar (3.59). Öğretmenler kitapların öğrencilerin zihinsel süreçlerine ve gelişim özelliklerine göre hazırlandığı düşüncesine tamamen katılmaktalar (3.51; 3.40). Öğretmenler programdaki kitapları yetersiz bulduklarından dolayı başka kaynaklardan faydalandıkları hususuna tamamen katılmaktalar (3.65). Öğretmenler öğrencilerin çalışma kitaplarını etkili bir biçimde kullandıklarına katılmaktalar (3.17).

Öğretmenlerin öğretmen kılavuz kitaplarının çok iyi hazırlandığı, öğretmenin yükünü hafifletecek nitelikte olduğu, gerçekleştirilebilir davranışlara yönelik olarak hazırlanmış olduğu ve öğretmenlerin derste kullanmış oldukları öğretim yöntemlerini önemli ölçüde şekillendirdiği düşüncesine de tamamen katıldıkları gözlenmektedir (3.43; 3.74; 3.57; 3.80).

Sonuç

Araştırmanın bulguları sonucunda, kitaplardaki etkinliklerin günlük yaşantı ile ilişkilendirildiği, öğrenci yeteneklerini ortaya çıkarmaya yönelik olduğu ve çocukları bireysel çalışmaya yönlendirme konusunda yeterli oldukları söylenebilir. Bununla birlikte etkinliklerin öğretmenler tarafından sayı olarak fazla bulundukları saptanmıştır. Etkinlik sayısının fazlalığının öğrencileri sıktığını düşündükleri belirlenmiştir.

Ders ve çalışma kitaplarındaki görselliğin öğrenciler tarafından çekici bulundukları, bu görselliklerin onların dikkatlerini artırdığı ve kitaplardaki resimlerin, tabloların ve grafiklerin konu ve sorularla ilişkili olduğu ve sayıca yeterli olduğu söylenebilir (Aydoğanlı, 2007; Çakır, 2006; Kılıç, 2008; Öcal ve Yiğittir, 2007; Özsoy, 2007). Öğretmenlerin, kitapların öğrencilerin zihinsel süreçlerine ve gelişim özelliklerine göre hazırlandığını düşünmekte oldukları belirlenmiştir (Aydoğanlı, 2007; Öcal ve Yiğittir, 2007; Özsoy, 2007). Öğretmenlerin hazırlık ve alıştırma sorularında çok zor ve çok basit soruların bulunduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte, öğretmenlerin kitaplardaki hazırlık sorularında öğrencilerin çok zorlandığı ve alıştırma sorularının ise öğrencilere çok kolay geldiğini düşündükleri saptanmıştır.

Öğretmenlerin kitaptaki bilgilerin öğrencilere aktarımı esnasında kullanılan dilin öğrencilerin seviyesine uygun, açık ve anlaşılır olduğuna inandıkları tespit edilmiştir (Aydoğanlı, 2006; Çakır, 2006; Karakelleoğlu, 2007; Semerci, 2004; Şahin, 2008; Özsoy, 2007; Yıldırım, 2006). Öğretmenlerin bazı sayfaların çok bilgi yüklü olduğu için önemli noktaların görülemediğine ve metinlerin bazen uzun ve sıkıcı olduğuna inandıkları saptanmıştır (Şahin, 2008). Bu çalışmadan elde edilen sonuçlardan bazıları olan; kitapların görselliğinin öğencilerde ilgi uyandırması, kitapların öğrencilerin zihinsel süreçlerine ve gelişim özelliklerine uygun olması ve kullanılan dilin öğrenciler tarafınan rahatlıkla anlaşılması bakımından literatürdeki bazı çalışmalar ile örtüşmemektedir (Uzunöz vd., 2010).

Öğretmenlerin öğretmen kılavuz kitaplarının çok iyi hazırlandığı, öğretmenin yükünü hafifletecek nitelikte olduğu, gerçekleştirilebilir davranışlara yönelik olarak hazırlanmış olduğu ve öğretmenlerin derste kullanmış oldukları öğretim yöntemlerini önemli ölçüde şekillendirdiği düşüncesine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Elde edilen verilere göre genel olarak sınıf öğretmenlerinin ders kitaplarında yapılan değişiklikten büyük ölçüde memnun oldukları anlaşılmaktadır (Öcal ve Yiğittir, 2007). Fakat bir takım sorunların devam

ettiği, ders kitaplarının daha fazla gözden geçirilmesi, aksaklıkların giderilmesi ve gerekli düzeltmelerin yapılması konusunda hem fikir oldukları gözlenmektedir.

Öneriler

Genel olarak araştırmanın sonucuna bakıldığında; ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları görsellik açısından yeterli ve etkili bulunmaktadır. Kitaplar öğrencilerin zihinsel süreçlerine ve gelişim özelliklerine göre hazırlanmış durumdalar. Kitaplarda mevcut olan sorulardan bazılarının çok kolay ve çok zor olduğunun düşünüldüğü tespit edilmiştir. Çok kolay ve çok zor soruların öğrencilerin öğrenme yaşantılarında gerekli olduğu bilinmektedir fakat sayıca ne kadar oldukları tespit edilmeli, bunların fazlalığından kaçınılması için gerekli düzeltmelere gidilmelidir.

Kitapta bazı sayfaların çok bilgi yüklü olduğu için önemli noktaların öğrenciler tarafından görülemediği ve metinlerin zaman zaman uzun ve sıkıcı olduğu saptanmıştır. Yoğun olan sayfalar tespit edilerek, gerekli sadeleştirme işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

Etkinliklerin sayısı öğretmenler tarafından fazla bulunmaktadır. Bu durum daha detaylı araştırılarak, etkinlik sayısının fazla olmasından dolayı kaynaklanabilecek olan öğrencilerin sıkılması, gereksiz tekrar, zaman kaybı ve ilgi kaybının oluşması durumunun ortadan kalkması için gerekirse etkinliklerin sayısının azaltılması yoluna gidilmelidir. Böylece etkinlik fazlalığından dolayı öğrencilerde meydana gelecek olan sıkılma durumunun da önüne geçilebilir. Öğretmen kılavuz kitapları amacına uygun olarak hazırlanmıştır. Bununla birlikte öğretmenlerin derste kullandıkları öğretim yöntemlerini önemli ölçüde etkilediği için kılavuz kitapların öğretmenin derste kullanacağı öğretim yöntemi açısından daha da zenginleştirilebilir.

Öğretmenler, ders kitapları hakkında fiziksel görünüş (Çakır, 2006) ve içerik olarak pek çok açıdan tamamen olumlu düşünceye sahip (Yılmaz, 2010) olmalarına rağmen programdaki kitapları yetersiz bulduklarından dolayı başka kaynaklardan da faydalandıklarını belirtmektedirler. Bundan dolayı ders kitapları hazırlanırken, uzmanlar, öğretmenler, akademisyenler ve ders kitapları ile ilişkilendirilebilecek alan uzmanlarından oluşan bir ekip kurulmalı ve bütün boyutları ile değerlendirilmelidir.

Ülkemizde ki öğrenci durumu dikkate alınmalı, öğrencilerin anlama ve kavrama düzeylerinden uzak içeriklerden sakınılmalıdır. Ders kitapları içerik yönünden güncelliğini korumalı ve gündelik yaşam ile iç içe olmalı, alternatif kaynaklar oluşturulmalı ve öğretmenler ile öğrenciler onayından sonra kullanıma sunulmalıdır. Ders kitaplarındaki bölgesel farklılıklar giderilmeli, bütün ülkede standart oluşturulmalıdır.

Ders, çalışma ve kılavuz kitaplarının yanında dersi daha da zenginleştirmek için ek kitaplara ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin dersi zenginleştirme çabaları açısından çok olumlu bir durum olmasına rağmen aslında kitapların öğretmenlerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadığına da işaret etmektedir. Yani öğretmen kılavuz kitaplarının öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduklarını göstermektedir. Bu durum kitaplarda yapılan düzeltme ve değişikliklerin amacına uygun olmasına rağmen yeterli olmadığına işaret etmektedir. Bu durumu gidermek için, yapılmakta olan kitapları gözden geçirme ve değerlendirme sürecinde, kitaplar ve yeni eğitim- öğretim programın incelendiği çalışmaların sonuçlarının da dikkate alınmasının gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, kitapları ve yeni eğitim- öğretim programını birebir uygulayan farklı coğrafi bölgedeki öğretmenlerin de görüşlerinden yararlanılması çok daha uygun ve verimli olacaktır.

Kaynakça

Arseven, A. (2003). *İlköğretim 7. sınıf matematik ders kitaplarına ilişkin öğretmen, öğrenci ve uzman görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Aslan, İ. (2005). *Ortaöğretim 9. sınıf coğrafya ders kitaplarının eğitim öğretime uygunluğunun değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Atmaca, A. (2006). İlköğretim ders kitaplarında görsel tasarım ve resimleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 171, 318-328.

Aydoğanlı, S. (2006). *Endüstri meslek liselerinde okutulmakta olan İngilizce ders kitabı ve haftalık ders saatine ilişkin öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Baştürk, M. (2005). *Ders kitaplarının tarihçesi* (ed. Ö. Demirel ve K. Kıroğlu). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem A Yayınları.

Ceyhan, E. ve Yiğit, B. (2004). *Konu alanı ders kitabı incelemesi.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Çakır, A. (2006). *İlköğretim dördüncü sınıf matematik ders kitapları ile ilgili öğretmen görüşleri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Çakır, İ. (2009). *İlköğretim 5. sınıf matematik ders kitaplarının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana**.**

Gökkaya, K. (2003). *Sosyal bilgilere giriş.* (Ed. C. Şahin). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu- sosyal bilgiler*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.

Güçlü, N. (2001). *Ders kitabı inceleme kılavuzu, hayat bilgisi 1-3.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Gümüş, E. (2004). Ortaöğretim coğrafya ders kitaplarına bir bakış. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi,* l, 83-87.

Halat, E. (2007). Yeni ilköğretim matematik programı (1–5) ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 9 (1), 63-88.

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Tekışık Yayıncılık.

Karakelleoğlu, S. (2007). *İlköğretim 4. sınıf matematik ders kitaplarına ilişkin öğretmen, öğrenci ve uzman görüşleri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem A. Yayıncılık.

Kayıkcı, M. (2006). *İlköğretim Türkçe, sosyal bilgiler, fen bilgisi ve matematik ders kitaplarında görsel tasarım sorunları.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Kulantaş, N. (2007). *4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanılan öğrenci ders ve çalışma kitapları ile öğretmen kılavuz kitaplarının, öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kılıç, A. ve Seven, S. (2002). *Konu alanı ders kitabı incelemesi.* İstanbul: Pegem A Yayıncılık.

Kılıç, D. (2005). *Ders kitabının öğretimdeki yeri*. (Ed: Ö. Demirel ve K. Kıroğlu) *Konu alanı ders kitabı incelemesi.* Ankara: Pegem A Yayınları.

Kılıç, H.C.(2008). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin matematik ders, öğrenci çalışma ve Öğretmen kılavuzlarının yapılandırmacı yaklaşıma göre niteliğine ve saptanan sorunlara yönelik görüşleri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Kızılçaoğlu, A. (2003). Ortaöğretim coğrafya ders kitapları değerlendirme ölçütleri. *Marmara Coğrafya Dergisi,* 8, 19- 33.

Küçükahmet, L. (2001). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu fen Bilgisi 4-8*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Küçüközer, H. ve Bostan, A. (2007*). İlköğretim 6. sınıf fen ve teknoloji dersi madde ve ısı ünitesinin yapılandırmacı öğrenme kuramının gerekleri ölçüsünde incelenmesi.* Ulusal İlköğretim Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Öcal, A. ve Yiğittir, S. (2007). İlköğretim sosyal bilgiler ders kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Kırıkkale Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD, 8(1), 51-61.*

Önal H., Kaya, N. (2006). Sosyal bilgiler ders kitaplarının (4 ve 5. sınıf) değerlendirilmesi. *Balıkesir, BAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(16), 21-37.

Özsoy, H. (2007). *İlköğretim 4–5. sınıf fen ve teknoloji ders kitaplarının öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri bağlamında değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.

Semerci, Ç. (2004). İlköğretim (1.-5. sınıf) Türkçe ders kitaplarının genel bir değerlendirmesi. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 21-24.

Şahin, H. (2004). Etkili bir sosyal bilgiler ders kitabının nitelikleri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 9.

Şahin, A. (2008). İlköğretim birinci sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD),* 9(3), 133-146.

Şahin, A. (2009). *İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi.* Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, 1-3 Mayıs 2009.Çanakkale 18 Mart Üniversitesi.

Tertemiz, N., Ercan, L. ve Kayabaşı, Y. (2004). Ders kitabı ve eğitimdeki önemi.*(Ed.L. Küçükahmet). Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu,* Ankara: Nobel Yayınevi.

Topses, G. (2001). *Hayat bilgisi ders kitabı inceleme kılavuzu hazırlama gerekçesi*. (ed. L. Küçükahmet). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu- Hayat Bilgisi*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Toprak, T. (1993).*İlkokul ders kitaplarının öğretim programına uygunluğunun değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tor, H. (2004). İlköğretim öğrencilerinin bilgi teknolojilerinden yararlanma düzeyleri üzerine bir araştırma. *The Turkish Online Journal of Education Technology*, 3(1).

Ulu Kalın, Ö. (2007). *Sosyal bilgiler öğretim programı ve 4. sınıf Sosyal bilgiler ders kitabının incelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Uzunöz, A., Engin, İ. ve Tenteriz, C. (2010). İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin yeni ders Kitapları hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 18(3), 871-892.

Yapıcı, Ş. ve Yapıcı, M. (2005).*Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yapıcı, M. ve Demirdelen, C. (2007). İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 6(2), 204-212. [Online]: http://ilkogretim-online.org.tr

Yıldırım, A. (2006). *Yeni ilköğretim programına göre hazırlanmış hayat bilgisi ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi (Elazığ İli Örneği).* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Yılmaz, M. F. (2010). *İlköğretim dördüncü sınıf fen ve teknoloji ders kitabının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Üniversitesi, Afyonkarahisar

Yılmaz, A. (2005). *İlköğretim okulları ilk kademede okutulan ders kitaplarının resimlemeleri yönünden değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.